

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності

(назва навчальної дисципліни)

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення поточного контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії**

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр і назва спеціальності)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:

кафедрою економіки підприємства та менеджменту, протокол № 11 від 19.04.2016.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Поточний контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною, здійснюється у таких формах:

- активна участь у навчальній діяльності на лекції, експрес-опитування;
- теоретичні контрольні роботи, тестування за матеріалами змістовних модулів;
- , звіт, або результати виконання практичних завдань;
- виконання завдань для самостійної роботи;

Поточний контроль успішності навчання у формі активної участі у навчальній діяльності здійснюється на кожному лекційному, практичному занятті усно. Типовий приклад питань наведено у розділі «Завдання для поточного контролю успішності навчання».

Поточний контроль успішності навчання у формі тестування за матеріалами змістовних модулів здійснюється один раз на модуль. Типовий приклад тестових завдань наведено у розділі «Завдання для поточного контролю успішності навчання».

Зазначені форми і засоби поточного контролю успішності навчання здобувачів з навчальної дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності» спрямовані на стимулювання систематичної поточної навчальної та самостійної роботи тих, хто навчається, підвищення об'єктивності оцінювання їхніх знань, запровадження здорової конкуренції між здобувачами у навчанні, виявлення і розвитку їхніх творчих і дослідницьких здібностей.

Мінімально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру – 60.

Результати всіх форм поточного контролю є невід'ємними складовими критеріїв підсумкового оцінювання знань здобувачів, наведених у відповідному розділі навчально-методичного забезпечення дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності».

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Типові приклади завдань для поточного контролю за формами.

2.1.1 Типовий приклад запитань для експрес-опитування за темою лекційного заняття:

1. Зміст, історія розвитку та зв'язок фінансового менеджменту з

іншими науками.

2. Завдання фінансового менеджменту.
3. Предмет фінансового менеджменту.
4. Метод фінансового менеджменту.
5. Перший розділ активу балансу. Склад та економічний зміст.
6. Другий розділ активу балансу. Склад та економічний зміст.
7. Перший, другий розділи пасиву балансу. Склад та економічний зміст.
8. Третій розділ пасиву. Склад та економічний зміст.
9. Звіт про фінансові результати. Склад та економічний зміст.
10. Показники прибутковості діяльності в звіті про фінансові результати.
11. Звіт про рух грошових коштів. Склад та економічний зміст.
12. Прямий та непрямий метод складання звіту про рух грошових коштів. Їх економічний зміст.
13. Звіт про власний капітал. Склад та економічний зміст.
14. Показники ділової активності.
15. Економічний зміст та аналіз показників структури капіталу.
16. Економічний зміст та аналіз показників рентабельності.
17. Поняття та економічна сутність грошового потоку.
18. Класифікація грошових потоків.
19. Завдання управління грошовими потоками.
20. Показники оцінки руху грошових коштів.
21. Показники оцінки ефективності реальних інвестицій.
22. Поняття та класифікація прибутку.
23. Вимоги щодо процесу управління прибутком.
24. Завдання управління прибутком .
25. Елементи механізму управління прибутком.
26. Поняття та методика визначення рівня беззбитковості виробництва.
27. Економічний зміст та методика визначення операційного ліверіджа.
28. Аналіз показників в системі директ-костинг.
29. Активи як об'єкт фінансового менеджменту.
30. Управління оборотними активами.
31. Стратегія фінансування оборотних активів.
32. Управління грошовими коштами.
33. Економічна суть та поняття фінансового ризику.

34. Класифікація фінансових ризиків.
35. Показники рівня фінансового ризику .
36. Поняття та методи визначення величини робочого капіталу за балансом.
37. Рівні фінансової стабільності підприємства та умови їх визначення.
38. Менеджмент та методика розрахунку показників ліквідності балансу та платоспроможності.
39. Поняття та класифікація фінансових криз підприємства.
40. Завдання антикризового фінансового управління.
41. Поняття та причини виникнення банкрутства.
42. Показники оцінки імовірності банкрутства.

2.2. Завдання для поточного контролю за модульною контрольною .

1. До показників, що формуються із зовнішньої інформації належать :
 - а) показники загальноекономічного розвитку країни, показники кон'юнктури фінансового ринку, показники діяльності контрагентів і конкурентів, нормативно-регулюючі показники;
 - б) показники фінансової звітності підприємства, показники управлінського обліку, нормативно-планові показники, пов'язані з фінансовим розвитком;
 - в) показники кон'юнктури фінансового ринку, показники діяльності контрагентів і конкурентів, нормативно-регулюючі показники; показники фінансової звітності підприємства, показники управлінського обліку.

2. Показники фінансової звітності підприємства це показники, що формуються із :
 - а) зовнішніх джерел інформації;
 - б) внутрішніх джерел інформації;
 - в) змішаних джерел інформації.

3. Концепція вартості грошей в часі полягає в тому, що:
 - а) вартість грошей з часом змінюється з урахуванням норми прибутку;
 - б) вартість грошей з часом змінюється з урахуванням рівня інфляції;
 - в) вартість грошей з часом змінюється з урахуванням їх маси в обороті.

4. Сума інвестованих в даний момент грошових коштів, в яку вони перетворюються через певний період часу з урахуванням відповідної відсоткової ставки називається:
 - а) майбутня вартість грошей;
 - б) теперішня вартість грошей;
 - в) минула вартість грошей.

5. Методи нарахування відсотків можуть називатися:
- антисепативними і рекурсивними;
 - простими і складними;
 - попередніми і прикінцевими.
6. Методичні підходи до оцінки вартості грошей в часі диференціюють:
- за оцінкою вартості грошей при дискретних потоках платежів по простих та складних відсотках;
 - за оцінкою вартості грошей при дискретних потоках платежів по простих, складних відсотках та ануїтеті;
 - за процесами нарощення вартості та її дисконтування.
7. Визначити майбутню вартість вкладу при використанні простого відсотка за рік за наступних умов: першопочаткова сума внеску 100 тис. грн., щопіврічна ставка 20%.
- 40 тис. грн.
 - 120 тис. грн.
 - 140 тис. грн.
8. Розрахувати теперішню вартість ануїтету, що здійснюється на умовах поступових платежів (пренумерандо), якщо сума кожного окремого платежу становить 1000 грн., дисконтна ставка 15% в рік
- 6742 грн.
 - 3910 грн.
9. Формула розрахунку операційного важеля виглядає як співвідношення:
- поточного прибутку до маржинального доходу;
 - маржинального доходу до поточного прибутку;
 - маржинального доходу до постійних витрат.
10. Показник, що визначається як різниця між маржинальним доходом та постійними витратами має назву:
- поріг рентабельності;
 - операційний важіль;
 - поточний прибуток.
11. Визначити запас фінансової міцності, якщо виручка від реалізації 1000 грн, поріг рентабельності в грошовому вираженні 895 грн.
- 105 грн.
 - 1,12 грн.
 - 1895 грн.
12. Визначити поточний прибуток, якщо чистий прибуток за період становить 800 грн, відсотки за кредит 200 грн.

- а) 1000 грн.
- б) 600 грн.

13. Робочий капітал розраховується як різниця між

- а) оборотними активами і поточними зобов'язаннями;
- б) поточними зобов'язаннями і оборотними активами;
- в) власним капіталом і необоротними активами.

14. До оборотних активів належать:

- а) запаси, дебіторська заборгованість, власний капітал;
- б) запаси, дебіторська заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти;
- в) запаси, дебіторська заборгованість, поточні зобов'язання.

15. Чому дорівнює сума робочого капіталу, якщо у підприємства відсутні довгострокові зобов'язання

- а) необоротним активам;
- б) власному капіталу;
- в) власним оборотним коштам.

16. Алгоритм розрахунку якого показника може бути представлений як співвідношення обсягу діяльності підприємства (обсягу випуску або реалізації продукції) в звітному періоді та середньої вартості необоротних активів підприємства у цьому ж періоді?

- а) показника рентабельності активів;
- б) коефіцієнту придатності необоротних активів;
- в) показника фондівдачі.

17. Яка система коефіцієнтів характеризує наскільки швидко сформовані активи обертаються в процесі господарської діяльності підприємства?

- а) коефіцієнти оцінки оборотності капіталу;
- б) коефіцієнти ліквідності;
- в) коефіцієнти оборотності активів.

18. Розбалансованістю позитивного та від'ємного грошового потоку генерується:

- а) валютний ризик;
- б) ризик неплатоспроможності;
- в) податковий ризик;
- г) структурний ризик.

19. Визначити величину операційного левериджу, якщо поточний прибуток звітного року становив 200 грн., базового 100 грн.; обсяги реалізації звітного періоду склали 4000 грн., а обсяги реалізації базового періоду дорівнювали 3500 грн.

- а) 0,2
- б) 4
- в) 7

20. Рівень цін та котирування цінних паперів на фінансового ринку здійснюється в рамках:

- а) ринкової складової фінансового механізму;
- б) внутрішньої складової фінансового механізму;
- в) системи конкретних методів та прийомів управління фінансовою діяльністю підприємства.

Завдання 2 Річна потреба в певному виді сировини становить 1500 од. Розмір поточних витрат з розміщення замовлення, доставки товарів та їх зберігання в розрахунку на одну партію становить 13 тис. грн. Розмір поточних витрат по зберіганню одиниці запасу становить 10 тис. грн. на рік. Визначити оптимальну величину однієї партії сировини, кількість партій на рік, середню тривалість обороту однієї партії.

Завдання 3) Аналіз технологічної карти виробництва озимої пшениці показав, що умовно-постійні витрати становлять 700 грн. на гектар, ціна 1 ц озимої пшениці 105 грн., змінні витрати на 1 ц озимої пшениці дорівнюють 90 грн. Визначити: а) критичний обсяг виробництва (урожайність) на 1 га; б) розрахувати обсяг виробництва (урожайність), який забезпечує прибуток 150 грн., 200 грн., 350 грн., 400 грн. на гектар.

Завдання 4 Баланс та фрагмент звіту про фінансові результати товариства АВС представлений в табл. 1. та табл. 2.

Таблиця 1.

Статті балансу	На початок періоду	На кінець періоду
1	2	3
Актив		
I. Необоротні активи		
Основні засоби		
залишкова вартість	1245	240
II. Оборотні активи		
Запаси	15967	8708
Незавершене будівництво	605	414
Готова продукція	3590	4616
Товари	6820	6988
Дебіторська заборгованість	9801	13451
Грошові кошти і їхні еквіваленти	1	6
БАЛАНС	42262	47052
Пасив		
I. Власний капітал		
Статутний капітал	705	1201
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	11911	12791

III. Довгострокові зобов'язання		
Довгострокові кредити банків	4483	633
IV. Поточні зобов'язання		
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	5829	10358
Короткострокові кредити банків	13845	13759
Поточні зобов'язання за розрахунками:		
з одержаних авансів	7410	6674
БАЛАНС	35000	39000

Таблиця 2.

Показники	За звітний період	За попередній період
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	126367	101658
Собівартість реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	111976	88044

На підставі наведених даних необхідно:

розрахувати показники оборотності дебіторської заборгованості, оборотності кредиторської заборгованості, оборотності запасів, коефіцієнт достатності робочого капіталу, коефіцієнт структури довгострокових вкладень, коефіцієнт ліквідності робочого капіталу;

розрахувати комплексний рейтинговий показник по кожному з періодів і визначити кращий;

розрахувати вплив зміни кожного з показників на рейтингову оцінку.

Дати рекомендації щодо покращення функціонування підприємства з урахуванням отриманих результатів.

...

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

Система оцінювання успішності навчання здобувача та рівня сформованості у нього компетентностей, які підтримуються навчальною дисципліною «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності» (Програма навчальної дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності») враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають, лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

При розрахунку підсумкової оцінки успішності здобувача з навчальної дисципліни «Управління фінансовими ресурсами в підприємницькій діяльності» слід вважати, що кожна форма поточного контролю має різну питому вагу у формуванні його компетентностей, які забезпечуються навчальною дисципліною.

З урахуванням вагомості кожної форми поточного контролю успішність навчання здобувача з навчальної дисципліни у підсумку оцінюється у відповідних балах (табл. 3.1) за формулою:

$$R = A + B,$$

де R - підсумковий максимальний бал, який здобувач може отримати за успішне виконання усіх форм поточного контролю;

A – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за активну участь у навчальній діяльності на лекції, чи ведення конспекту, чи експрес-опитування

B – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за самостійну роботу.

Виконання кожного завдання для поточного контролю успішності здобувача оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань поточного контролю за формами у межах тем змістових модулів наведено в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Розподіл балів за формами поточного контролю та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2			Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6.	ЗПЗ7	
Участь у навчальному процесі	8	9	16	2	3	9	23	100
Самостійна робота	15				15			

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності та іншої академічної документації.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 60 балів.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна

1. Фінансовий менеджмент : Навчальний посібник / [Лепейко Т.І., Миронова О.М., Кривобок К.В., Немашкало К.Р.]. - Харків: ХНЕУ, 2012. – 290 с.
2. Притиченко Т.І., Бихова О.М., Олійник Т.В. Ілюстративний матеріал з навчальної дисципліни "Економіка і фінанси підприємства" для студентів напряму підготовки 6.030601 "Менеджмент" усіх форм навчання / Т.І. Притиченко, О.М. Бихова, Т.В. Олійник. - Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 222 с.
3. Білик М. Д. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка та прогнозування: Монографія / М. Д. Білик. - Київ : [ПанТот], 2012. – 279 с.
4. Фінанси підприємств: проблеми і перспективи : Монографія: у 3 т. Т. 2: [М.Д. Білик, С.В. Захарін, Р.І. Заворотній та ін.]. - Київ : [ПанТот], 2012. – 276 с.

5. Кузенко Т. Б. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва на засадах контролінгу: Монографія / Т. Б. Кузенко. - Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 227 с.
6. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами: Навчальний посібник [М.Ф. Огійчук, Л.Г. Панченко, Л.О. Сколотій, Т.П. Шев'якова, В.В. Посилаєв].-Київ: Алерта, 2013. – 607 с.
7. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами: Підручник [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, М.І. Беленкова, та ін.] Київ: Алерта, 2011. – 1040 с.

4.2. Додаткова

8. Робоча програма навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент» для студентів спеціальності 8.03050301 «Економіка підприємства» усіх форм навчання / Укл. М.В. Афанасьєв, Усенко Н.М. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2012. – 70 с.
9. Синюгіна Н.В. Ілюстративний матеріал з навч. дисципл. "Контроль і ревізія фінансових операцій" /Н.В. Синюгіна. - Х.: ХНЕУ, 2013. – 27 с.
10. Берест М.М. Методичні рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципл. "Управління фінансовою санацією підприємства" / М.М. Берест. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 46 с.
11. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Бюджетний менеджмент" / укл. С.В. Юшко; Харківський національний економічний університет. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 59 с.
12. Сабліна Н. В. Метод. рекомендації до самостійної роботи з навчальної дисципліни "Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва" / Н. В. Сабліна, Т. Б. Кузенко. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 81 с.
13. Калишенко В.О. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Інвестування" / В.О. Калишенко, О.В. Слуцька. – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 39 с.
14. Прохорова Т.П. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань з навчальної дисципліни "Фінанси підприємств" / Т.П. Прохорова, О.В. Птащенко. – Х.: ХНЕУ, 2012. – 39 с.
15. Внукова Н.М. Методичні рекомендації до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни "Управління активами" / Н.М. Внукова, С.М. Рудак. – Х. : ХНЕУ, 2012. – 30 с.
16. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з навчальної дисципліни "Організація фінансової діяльності" / укл. М.М. Берест, Т.Б. Кузенко, О.Ю. Литовченко [та ін.]. – Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 127 с.

17. Рац О.М. Методичні рекомендації до виконання практичного завдання "Оцінка кредитоспроможності позичальника" з навчальної дисципліни "Банківські операції" / укл. О.М. Рац. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 30 с.

4.3. Ресурси Інтернет

18. Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://smida.gov.ua/>

19. Інтернет-портал для управлінців [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.management.com.ua>

20. Наука управління. Етика бізнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.businessodessa.ru/>